

321-34

A-K

CATHI CROWLEY

29871-01

SLOVÁ V
HLBINÁCH

CATH CROWLEY

Z anglického originálu Cath Crowley: Words in Deep Blue preložila Petra Pančíková

Translation © 2021 by Petra Pančíková
Zodpovedná redaktorka: Zuzana Viličková

Jazyková korektúra: Ľubica Hroncová

Copyright Cath Crowley © 2016
Slovak edition © 2021 by Vydavateľstvo Zelený Kocúr s.r.o. Šamorín, Slovensko
Webová stránka: www.zelenykocur.sk

Návrh obálky: László Nagy
Grafická úprava: Design Amorandi

ISBN 978-80-89761-82-1
EAN 9788089761821

Michaelovi Crowleyemu a Michaelovi Kitsonovi,
ktorí menia pravidlá hry

„Kniha musí byt' sekerou na zamrznuté more v nás.“ – Kafka

Bledý kráľ

David Foster Wallace

Odkaz nájdený na strane 585

Každý ľúbostný príbeh je príbehom o duchoch.

Prufrock a iné postrehy od T. S. Eliota

List medzi stranami 4 a 5

12. decembra 2012

Drahý Henry,

nechávam list na rovnakej strane, na akej sa nachádza „Lúboštná pieseň J. Alfreda Prufrocka“, pretože tú báseň miluješ a ja milujem Teba. Viem, že si na rande s Amy, ale, doriti – ona Ťa nemiluje, Henry. Miluje seba, a to teda poriadne. Ale ja Ťa milujem. Páči sa mi, že čítaš. Zbožňujem, že máš rád knihy z druhej ruky. Milujem na Tebe prakticky všetko. A poznám Ťa desať rokov, takže to už niečo znamená. Zajtra odchádzam. Keď si toto prečítaš, zavolaj mi, prosím Ťa. Bez ohľadu na to, ako neskoro bude.

Rachel

Rachel

V noci sa zobudím na zvuk oceána a bratovo dýchanie. Odkedy sa Cal utopil, prešlo už desať mesiacov, ale stále sa mi o ňom sníva.

V snoch som sebavedomá, splývam s morom v jedno. Dýcham pod vodou, oči mám otvorené, soľ ma neštípe. Vidím ryby, húf rybiiek so striebornými bruchami, ako sa podo mnou hmýria. Objaví sa Cal, pripravený určit' druh, ale tieto ryby nepoznáme. „Makrela,“ povie, a slová mu unikajú v bublinkách, ktoré počujem. Nie sú to však makrely. Ani pleskáče alebo hocijaké iné druhy, čo máme v talóne. Sú samé striebro. „Neidentifikovaný druh,“ povieme, keď ich pozorujeme, ako sa okolo nás vlnia. Voda má štruktúru zármutku: soľ, teplo a spomienky.

Keď sa prebudím, Cal je v izbe. V tme má belostnú pokožku, premočenú od oceánu. Je to nemožné, ale také skutočné, že cítim soľ a jablkovú žuvačku. Také skutočné, že na pravej nohe mu vidím jazvu, dávno zahojenú ranu od skla na pláži. Rozpráva o rybách zo sna: ako čisté striebro, neznámych a zrazu fuč.

Až na mesačný svit je v izbe tma. Snažím sa nahmatať sen, ale namiesto toho sa dotknem uší Calovho labradora Woofa. Od pohrebu za mnou všade chodí. Čiernota, ktorej sa neviem striasť.

Zvyčajne spáva konča postele alebo vo dverách mojej izby, ale posledné dve noci spí pred mojimi zbalenými kuframi. Ne-

môžem ho vziať so sebou. „Ty si oceánsky pes.“ Pohladkám ho po ňufáku. „V meste by si sa zbláznil.“

Po snoch o Calovi sa mi už nepodarí zaspáť, a tak sa oblečiem, vyleziem von oknom a vyberiem sa na pláž. Mesiac je skoro v nove. Noc je taká horúca ako deň. Včera podvečer som pokosila, takže sa mi pri kráčaní na chodidlá lepia teplé steblá trávy.

S Woofom sa na pláž dostaneme rýchlo. Medzi naším domom a morom nie je takmer nič – len cesta, úzky pás s krovím a potom už duny. Noc je plná chaosu a vôní. Vo vzduchu cítiť slanosť a stromy, z ohňa ďaleko na pláži stúpa dym. Je tiež plná spomienok. Letné plávanie a nočné prechádzky, hľadanie lastúr, slizovcov a hviezdíc.

Ďalej smerom k majáku je miesto, kde raz na breh vyplavilo vorvaňa. Mal neuveriteľných šesť metrov, pravú stranu hlavy mal pritlačenú o piesok a jedno viditeľné oko otvorené. Neskôr sa okolo neho zhromaždil dav ľudí – vedci skúmali, miestni očumovali. Ale najskôr sme tam v rannom chlade boli ja s mamou a Calom. Mala som deväť rokov a vorvaň na mňa so svojim dlhým nosiskom pôsobil ako napoly morský tvor, napoly vták. Chcela som preskúmať hlboké vody, z ktorých prišiel, veci, ktoré možno videl. S Calom sme si celý deň prechádzali mamine knihy a internet. *Vorvaň sa pokladá za jedného z najmenej pochopených tvorov mora*, prepísala som si do denníka. Žijú v takých hĺbkach, kde je tlak schopný zabíť.

Neverím na duchov, minulé životy, cestovanie v čase, ani na všetky tie čudnosti, o ktorých Cal rád čítal. Ale zakaždým, keď stojím na pláži, želim si, aby sme sa mohli vrátiť v čase; do dňa s veľrybou, alebo do hociktorého dňa predtým, než Cal umrel. Tentoraz by som už bola pripravená. Zachránila by som ho.

Je neskoro, ale vonku určite budú decká zo školy, tak sa prejdem ďalej na tichšie miesto. Zahrabem sa do dún, nohy si za-

borím až po boky a dívam sa na vodu. Leskne sa na nej mesiac, striebriстая žiara pretkáva celý jej povrch.

Neustále sa snažím prestať myslieť na deň, keď sa Cal utopil, ale nedokážem to. Počujem jeho slová. Počujem jeho kroky v piesku. Vidím, ako sa strmhlav vrhá do vody. Dlhá štíhla šípka miznúca v mori.

Nie som si istá, ako dlho tu už sedím, keď začujem mamu. Prechádza cez duny a nohy namáhavo zápasia s pieskom. Sadne si vedľa mňa a zapáli si cigaretu, chrániac ju rukami pred nocou.

Znova začala fajčiť, keď Cal zomrel. Po pohrebe som ju načapala, ako sa s otcom skrývajú za kostolom. „Nevrav to nikomu, Rach,“ povedala mi, keď som stála medzi nimi a držala ich za prázdne ruky a želala si, aby tam bol Cal a videl, aké čudné je, že naši fajčia. Ocko je lekár a od rozvodu pred desiatimi rokmi pracuje pre Lekárov bez hraníc. Mama učí prírodné vedy na strednej škole v Sea Ridge. Celý náš život nazývajú cigarety „tyčinky smrti“.

Chvíľu len tak pozorujeme vodu a mlčíme. Nevieam, aký má teraz mama názor na oceán. Už doň nevojde, ale na brehu sa stretávame každú noc. Naučila Cala aj mňa plávať, ako spraviť záber a vodu odtlačiť, ako ovládať prúd. Povedala nám, aby sme sa nebáli. „Nikdy však neplávajte sami,“ prikázala nám. A okrem toho jediného razu sme to dodržali.

„Už si teda zbalená?“ spýta sa ma mama a ja prikývnm.

Zajtra opúšťam Sea Ridge a idem do Gracetownu, predmestia Melbourne. Je to mesto, kde býva moja teta Rose. Prepadla som v poslednom ročníku, a keďže to neplánujem skúsiť o rok znova, Rose mi zohnala prácu v kaviarni v Nemocnici svätého Alberta, kde pracuje ako lekárka.

S Calom sme v Gracetowne vyrastali. Do Sea Ridge sme sa presťahovali pred tromi rokmi, keď som mala pätnásť. Babička potrebovala pomoc a my sme nechceli, aby predala dom ale-

bo išla do domova dôchodcov. Od narodenia sme k nej chodili každé letné aj zimné prázdniny, takže Sea Ridge bolo ako náš druhý domov.

„Maturitný ročník nie je všetko,“ povie mama.

Možno nie, ale než Cal zomrel, mala som svoj život naplánovaný. Dostávala som jednotky, bola som šťastná. Minulý rok som sedela presne na tomto mieste a povedala som Calovi, že chcem byť ichtyologička a skúmať živočíchy ako chimérovce, ktoré sa vyvinuli pred 400 miliónmi rokov. Obaja sme sa snažili predstaviť si svet siahajúci ďaleko do minulosti.

„Mám pocit, akoby vesmír Cala podviedol a nás podviedol spolu s ním,“ povedala som mame.

Než zomrel, mama nám pokojne a logicky vysvetľovala, že vesmír predstavuje všetku existujúcu hmotu a priestor. Má priemer desať miliárd svetelných rokov, pozostáva z galaxií a slnečnej sústavy, hviezd a planét. To všetko nás jednoducho nemá ako podviesť.

Dnes večer si zapáli ďalšiu cigaretu. „To teda podviedol,“ odvetí a vyfúkne dym smerom k hviezdám.

Henry

Ležím vedľa Amy v oddelení literatúry na rozvoj osobnosti v kníhkupectve Howling. Sme sami. Je štvrtok, desať hodín večer a budem úprimný – postavil sa mi a ja to absolútne nezvládam. Nie je to však úplne moja chyba. Telo mi funguje na svalovej pamäti.

Toto je zvyčajne moment a miesto, kde sa s Amy pobožkáme. Toto je okamih, keď nám srdcia vzrušene dýchajú, leží vedľa mňa, je horúca a zábavná a uťahuje si z môjho účesu. Je to okamih, keď sa rozprávame o budúcnosti, ktorú, ak by ste sa ma spýtali pred pätnástimi minútami, sme mali prakticky vo vrecku.

„Chcem sa rozísť,“ vraví a najskôr si pomyslím, že si robí srandu. Pred necelými dvanástimi hodinami sme sa bozkávali presne na tomto mieste. Myslím na to, ako sme robili aj veľa ďalších veľmi príjemných vecí, keď ma drgne laktom.

„Henry?“ spýta sa. „Povedz niečo.“

„Čo také?“ spýtam sa.

„Neviem. To, čo si práve myslíš.“

„Myslím, že je to úplne nečakané a trochu nahovno.“ Sťažka sa posadím. „Kúpili sme si letenky. Nevratné, nevymeniteľné letenky na dvanásteho marca.“

„Ja viem, Henry,“ odvetí.

„Odchádzame o *desať týždňov*.“

„Upokoj sa,“ hovorí, akoby som ja bol ten, čo znie absurdne. Možno znie absurdne, ale len preto, že som minul všetky

svoje úspory do posledného dolára na nákup letenky okolo sveta so šiestimi zastávkami: Singapur, Berlín, Rím, Londýn, Helsinki, New York. „Kúpili sme si cestovné poistenie a vybavili si pasy. Kúpili sme si bedekre a tie malé nafukovacie vankúše do lietadla.“

Zahryzne si do pravej časti pery a ja sa hrozne snažím, aj keď neúspešne, nemyslieť na to, že ju chcem pobožkať. „Povedala si, že ma miluješ.“

„Veď ťa aj milujem,“ odpovie Amy a potom začne zdôrazňovať všetky tie depresívne definície lásky. „Len si nemyslím, že som do teba *zamilovaná*. Snažila som sa. Naozaj som sa *hrozne* snažila.“

Toto musia byť najdepresívnejšie slová v dejinách lásky. *Hrozne som sa ťa snažila milovať*. Mnohými vecami si nie som istý, ale týmto si istý som – aj keď budem starý a budem mať demenciu, keď mi mozog úplne zostarne z fajčenia, tieto slová si stále budem pamätať.

Mal by som ju požiadať, aby odišla. Mal by som povedať: „Vieš čo? Nechcem vidieť domoviny Williama Shakespeara, Mary Shelleyovej, Friedricha Nietzscheho, Jane Austenovej, Emily Dickinsonovej a Karen Russellovej s dievčaťom, ktoré sa hrozne snaží milovať ma.“ Mal by som povedať: „Ak ma nemiluješ, tak ani ja nemilujem teba.“

Lenže doriti, ja ju milujem a chcel by som tie domoviny vidieť s ňou, a keďže som optimista bez štipky dôstojnosti, poviem: „Ak zmeníš názor, vieš, kde bývam.“ Na moju obranu – milujem ju a chodíme spolu od prvého ročníka strednej, a to u mňa znamená hodne.

Ležíme v oddelení literatúry na rozvoj osobnosti, v miestnosti na konci obchodu veľkosti malej komory. Je akurát dosť veľká, aby v nej dvaja ľudia ležali vedľa seba, bez ďalšieho priestoru.

Keďže sa odtiaľ nemá ako inak dostať, prelezie cezo mňa. Keď vstáva, čudne a ťarbavo sa koordinujeme, aby sme sa roz-

plietli v nežnom zápase. Než odíde, pobozkáme sa. Je to dlhý bozk, dobrý bozk a v jeho priebehu si dovoľím zadúfať, že možno, len možno, je taký úžasný, až zmenila názor.

Ale keď je po všetkom, postaví sa, vystrie si sukňu a krátko, smutne mi zamáva. A potom ma nechá ležať na podlahe v oddelení literatúry na rozvoj osobnosti. Mŕtveho. S nevratnou a nevyhnutnou letenkou okolo sveta.

Nakoniec sa vyhrabem z oddelenia literatúry na rozvoj osobnosti a zamierim ku gauču v oddelení beletrie, k dlhému zamatovému modrému divánu, stojacemu pred regálmi s klasikou. Na poschodí spávam už len zriedka. Mám rád šesť a prach nočného kníhkupectva.

Ležím a premýšľam o Amy. Vybavujem si minulé týždeň, postupujem hodinu po hodine a snažím sa prísť na to, čo sa medzi nami zmenilo. Ale ja som presne ten istý človek ako pred siedmimi dňami. Som presne taký istý, ako som bol minulé a predminulé týždeň. Som presne taký istý, ako v to ráno, keď sme sa zoznámili.

Amy prišla zo súkromnej školy za riekou a do našej časti mesta sa presťahovala, keď účtovnícka firma, kde robil jej otec, znížila stavy a on musel zmeniť prácu. Bývali v jednom z nových bytov postavených na Green Street neďaleko školy.

Zo svojej novej izby Amy počula premávku a splachovanie u susedov. Zo starej izby počula vtáky. Tieto veci som sa dozvedel, než sme začali randiť. Počul som ich v útržkoch rozhovorov na ceste z večierkov, na hodinách angličtiny, keď nás nechali po škole, ako aj v knižnici alebo keď sa v nedeľu popobede zastavila v kníhkupectve.

Keď som ju prvýkrát stretol, vedel som tie vonkajšie fakty – že má dlhé ryšavé vlasy, zelené oči a svetlú pleť. Voňala po kvetinách. Nosila podkolenky. Sedávala pri prázdnom stole a čakala, či si k nej ľudia prisadnú. Prisadli si.

Sedel som pred ňou a počúval jej rozhovor s Aaliyou. „Kto to je?“ počul som Amy spýtať sa. „Henry,“ odpovedala Aaliyah. „Zábavný. Múdry. Zlatý.“

Zdvihol som ruku nad hlavu a zamával im bez toho, aby som sa otočil.

„Špehúň,“ doplnila Amy a zľahka mi koplala do stoličky.

Oficiálne sme spolu začali chodiť až uprostred posledného ročníka, ale prvýkrát sme sa pobozkali v prvom. Stalo sa to po tom, ako sme sa na hodine angličtiny učili o poviedkach Raya Bradburyho. Keď sme dočítali „Poslednú noc na svete“, ujal sa nápad, že by sme všetci mali stráviť jednu noc predstieraním, že je to *naša* posledná noc a mali by sme robiť veci, ktoré by sme robili, ak by sa na nás rútila apokalypsa.

Učiteľka angličtiny sa dopočuła o našom pláne a riaditeľ nám to zakázal. Znelo to nebezpečne. Naše plány prešli do utajenia. V skrinkách sa objavili letáky, že dátum pripadá na dvanásteho decembra, čo bol posledný deň školy pred letnými prázdninami. U Justina Kenta mal byť v tú noc večierok. *Priprav sa*, písalo sa na letákoch. *Koniec sa blíži*.

V noci pred koncom som ostal dlho hore a snažil sa napísať Amy dokonalý list, ktorý by ju presvedčil, aby svoju poslednú noc na svete strávila so mnou. Do školy som prišiel s listom v náprsnom vrecku, aj keď som vedel, že jej ho asi nedám, ale dúfal som, že áno. Plánoval som stráviť poslednú noc s kamošmi, ak by nedošlo k zázraku a z Amy sa nestala realita.

Na vyučovaní v ten deň nikto nepočúval. Všade sa objavovali nenápadné znamenia, že svet sa končí. V našej triede niekto otočil všetky oznamy na tabuli hore nohami. Niekto zozadu dverí od chlapčenských záchodov vyrýl *KONIEC*. Cez obed som si otvoril skrinku a našiel v nej papier s nápisom *ZOSTÁVA JEDEN DEŇ* a uvedomil som si, že sa nikto neobťažoval domyslieť, kedy sa má svet vlastne skončiť. O polnoci? Na sviatí?

Premýšľal som nad tým, keď som sa otočil a zbadal Amy stojacu vedľa mňa. Odkaz som mal vo vrecku, ale nemohol som jej ho dať. Namiesto toho som zdvihol papier – *ZOSTÁVA JEDEN DEŇ* – a spýtal sa jej, aké má plány na poslednú noc. Chvíľu sa na mňa pozerala a nakoniec povedala: „Myslela som si, že ma požiadaš, aby som ju strávila s tebou.“ Na chodbe vtedy stálo niekoľko ľudí a počúvali nás. Nikto vrátane mňa nemohol uveriť, aké mám šťastie.

Aby som si dal čo najviac času, rozhodol som sa, že koniec by mal nastať pri východe slnka, čo bolo podľa kanála s počasím o 5:50 ráno. V kníhkupectve sme sa stretli o 5:50 podvečer, aby z toho bolo rovných dvanásť hodín, a odtiaľ sme sa prešli do Šanghajských pirohov na večeru. Okolo deviatej sme šli na Justinov večierok a keď tam začalo byť príliš hlučno, išli sme k budove Benito a vyviezli sa výtahom na vrchol – na najvyššie miesto Gracetownu.

Sedeli sme na mojej bunde a pozorovali svetlá. Amy mi porozprávala o svojom byte, o tom, akú má maličkú izbu a ako vymenila vtáčiky za záchod. Trvalo niekoľko rokov, kým mi Amy povedala o otcovi a jeho prepustení a ako hrozne sa cítila, keď ho počula plakať. Ale vtedy rodinné starosti len naznačila. Ponúkol som jej kníhkupectvo, ak by niekedy potrebovala priestor. Tu a tam sa dal v záhradnej čítárni začuť štebot vtákov. Povedal som jej, že zvuk otáčajúcich sa stránok je prekvapivo upokojujúci.

Potom ma pobožkala a aj keď sme spolu začali chodiť až o niekoľko rokov, niečo sa vtedy začalo. Z času na čas, keď bola ku koncu večierka sama, sme sa pobožkali znova. Dievčatá vedeli, že ak aj Amy v tom čase bola s iným chalanom, ja som k nej patril.

Potom v jednu noc v poslednom ročníku Amy prišla do kníhkupectva. Mali sme zavreté. Učil som sa za pultom. Vtedy randila s chalanom menom Ewan, ktorý chodil do školy v jej starej štvrti. Mal som takých chalanov rád, lebo som s nimi

len zriedka musel mať do činenia. Ewan sa s ňou rozišiel a ona potrebovala niekoho, na koho sa mohla spoľahnúť, že ju vezme na ples. A tak stála o polnoci pred vchodom do kníhkupectva, ťukala na sklo a volala moje meno.